

מד בני אל תתקרב לאשתך קרוב לווסתה. במס' (שצעות י"ח:) והזרתם את בני ישראל אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהם

סמוך לווסתן וכמה עונה ע"ש ומדקא' **מד בני אל** תתקרב לאשתך קרוב לווסתה יזהררחק אל תתקרב משמע שצא לאסור כל מיני קריבות והיינו

דנקט לה הכא בתוך הנהגות של יום ומכאן ראה לדעת (הב"ח וט"ז ביו"ד סימן קפ"ד ע"ש): יזהררחק מן הכיעור ומן הדומה לו. כדאיתא (במס' חולין מ"ד:) ותיפוק לי' משום חשדא דתניא דן את הדין וכו' כולן רשאים ליקח אבל אמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ועיין במדרש רבה נשא (פ"י) ועיין (במס' ד"א זוטא פ"א) הרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור שמה יתחדוך אחרים בעצירה ול"ע דמכאן משמע שהטעם הוא משום חשד אכן מצרייתא דאדר"ג (פ"ב) משמע שהוא משום סייג דקמני התם הרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור לפיכך אמרו חכמים הרחק מחטא קל שמה יביאך לחטא חמור ע"ש ועיין בש"ך יו"ד (סימן קמ"א): יואל תעבור אחורי אשה בשוק. במס' (ברכות ס"א.) תניא לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפילו היא

אשתו אבל ברמז"ס ה' איסורי ביאה (פ' כ"א הכ"ב:) (ובטור ש"ע אהע"ז סימן כ"א) פגע באשה בשוק אסור להלך אחריה וגררה דנסבו לשונם מהכא ומעולם תמהתי על מה שהשמיעו סיוס ל"סון הבריייתא בערכות (שם)

ואפילו היא אשתו. וגררה לי בזה דרך הבריייתא דנקטה לשון בדרך הולכה למיתני ואפילו היא אשתו משום דלולא זאת היינו מפרשים הא דלא יהלך אדם אחורי אשה בדרך הוא מטעם איסור יחוד שלא יבוא עליה וגוי דפגע בה ומה לו לעשות עכ"פ מחויב לסלקנה ללדדים שלא יראה וממילא יהי' נשמע דבאשתו יהי' מותר להלך אחריה וגם באשה בעלמא אם יפגענה בשוק שהוא מקום שאין שם חשש יחוד דשכיחי אינשי ג"כ יהיה מותר לכן סיים ואפילו היא אשתו לאשמעינן בזה שלא מן השם הזה הוא אבל הטעם הוא משום דרך ארץ דגנאי הוא הדבר שהאשה תלך לפני האיש בדרך ארץ הוא דגברא סגי ברישא וכדמייתי לה הש"ס נמי (התם) למיפשט מינה על מה ששאל ולמ"ד פרוץ הי מנייהו סגי ברישא וקאמר מסתברא דגברא סגי ברישא דתניא

לא

לא יהלך אדם אחורי אשה וכו' ואפי' היא אשתו ופירש"י ז"ל וגנאי הדבר ע"ש וממילא נשמע דאפילו בשוק דליכא משום יחוד לאסור משום דרך ארץ אצל לפי לישנא דהכא דנקט בשוק ולא מכל למעות בטעם אחר רק ע"כ הטעם הוא משום דרך ארץ הרבותא היא באשה דעלמא יוטר מבאשתו דאפילו באשה דעלמא אסור משום דרך ארץ וכל שכן באשתו שאין מהדרך ארץ שמהלך לפני בעלה ולכן לא סיים בכאן ואפילו היא אשתו וגם הפוסקים בחרו יותר להעתיק לישנא דהכא כדי לקלר בהלשון ויהי' מבואר יותר דהאיסור הוא בכל האופנים דצין אשתו וצין אשה דעלמא אסור בכל מקום צין בשוק וצין בדרך ועיין (קדושין פ"א.) דאיתא א"ל דל כרעיך מקמיה גיהנם משמע מזה דהטעם הוא משום איסורא דהתגברות הילר ומיהו התם באורחא הוי עובדא ולכן איכא ודאי גמי טעמא רבא משום חששא דאיסורא גם כן: יואל תעבור צין שתי נשים. (פסחים קי"א.) ת"ר שלשה אין ממלעין ולא מתמלעין ואלו הן וכו' והאשה הני צי תרי דמלעא להו אשה נדה אם תחלת נדתה היא הורגת אחד מהן אם סוף נדתה היא מריבה עושה ציניהן וכן הוא (בזוהר חדש רות פ"ח) תן העובר צין צ' נשים אם נדות הן נכפה ואם אינן נדות עין רע שולט בו בגופו או בממונו (ועיין סוריות י"ג:) דקא חשיב לה צהדי עשרה דברים

*תעבור אחורי אשה בשוק יואל

תעבור בין שתי נשים :

מה *בני הוי זהיר *שמא תקפיד

לחכם. *כי חמתו עכשוי

וחמתו

*נ"ל הלך אחרי *שלא תקפיד לחכם כי חמתו חמת עכשוי וחמת צפוני שאין לו לחש.

שקטים ללימוד ע"ש ומשום הכי נקט לה הכא בדברים השייכים ליוזר בשעה שהולך מביתו לבית המדרש ככל הני דחשיב ואזיל :

מה *בני הוי זהיר שמא תקפיד לחכם. (אבות פ"ב מ"ו)

(אדר"ג סוף פ' ע"ו) רבי אליעזר אומר הוי זהיר בגחלתן שלא תכזה וכו' (ובמדרש צמדבר רבה ותנחומא פ' צמדבר) הדיקים והחכמים צני תורה כל מי שאינו משמר עלמו מהם נופל צניהם ולוקה בעוה"ז למה שנשיכתן נשיכת שועל וכו' ועיין (שבת י"א.) : *כי חמתו חמת עכשוי. כל"ל והוא מלשון הכתוב (תהלים ק"מ) חמת עכשוי חמת שפתימו סלה ופירש"י עכשוי עכשוי ע"ש ול"ע דבאדר"ג (פ' ל"ט) משמע שהוא מין

דאפילו באשה דעלמא אסור משום דרך ארץ וכל שכן באשתו שאין מהדרך ארץ שמהלך לפני בעלה ולכן לא סיים בכאן ואפילו היא אשתו וגם הפוסקים בחרו יותר להעתיק לישנא דהכא כדי לקלר בהלשון ויהי' מבואר יותר דהאיסור הוא בכל האופנים דצין אשתו וצין אשה דעלמא אסור בכל מקום צין בשוק וצין בדרך ועיין (קדושין פ"א.) דאיתא א"ל דל כרעיך מקמיה גיהנם משמע מזה דהטעם הוא משום איסורא דהתגברות הילר ומיהו התם באורחא הוי עובדא ולכן איכא ודאי גמי טעמא רבא משום חששא דאיסורא גם כן: יואל תעבור צין שתי נשים. (פסחים קי"א.) ת"ר שלשה אין ממלעין ולא מתמלעין ואלו הן וכו'

מין נחש דקא חשיב התם ששה שמות
נקרא נחש ואחד מהם עכשוי ונראה
לומר דנחש הוא שם הכולל לכל
הארסיים וכדאמרינן (בעירובין כ"ט):
אל יאכל אדם
כלל מפני נחש שבו
ולהכי גם עכשוי
דהיינו שממית כיון
שיש לו ארס נקרא
נחש (ועיין מג"א
או"ח סימן שט"ז ס"ק כ"ג): יוחמתו
לפעונו שאין לו לחש כדכתיב (ירמ'
ח') נחשים לפעונו אשר אין להם
לחש ומרמז על מה שאמרו (במס'
ע"ז כ"ז) חויא דרבנן לית ליה
אסוותא ועיין (שבת קי"ט): ובמס'
שמחות סוף פ' ה' (ובמדרש במדבר
רבה פ' י"ד) (וקה"ר פ' י"ב):
יחמתו מות. (מו"ק י"ז). כל מקום
שנחנו חכמים את עיניהם או מיתה
או עוני. ויש מקום אתי בזה לפרש
הך מילתא מה שאמרו ז"ל או מיתה
או עוני עפ"י מה שדרשו חכמנו"ל
(שבת ס"ג. ועיין פירש"י שם) בהאי
קרא אורך ימים בימינה בשמאלה
עושר וכבוד שמי שעוסק בתורה
לשמה שכרו הוא אורך ימים ומי
שאינו עוסק בתורה לשמה רק בשם
שכרו הוא עושר וכבוד ולכן המשפט
הוא מדה במדה שמי שיקפיד לחכם
בזה שהוא עוסק בתורה לשמה עונשו

הוא מיתה ואם יקפיד לחכם שאינו
עוסק בתורה לשמה עונשו הוא העוני
וכאן מיידי צמי שעוסק לשמה לכן
אמר חמתו מות ועיין (מכות י"א).
וירושל' (סנהדרין
פ"ה ה"ב) (ומדרש
שמואל פרק כ"ו)
ע"ש: יורלוו חיים
כהאי (דכתובות
ק"ג). לשון חכמים
בבבא וכו' ועיין ב"ב (דף קט"ז).
(ובתרא"ר פ' י"ח) ועיין (חגיגה ג').
לאחר שנתיישבה דעתו אמר יהי רצון
שיחזרו עיני יוסי למקומן וחזרו:
בן אבני אל תלך יחידי. (אבות
פ"ג מ"ד) המהלך בדרך
יחידי הרי זה מתחייב בנפשו
(ובירושלמי שבת פ"ב ה"ו) (וקה"ר
פ"ג סי' ב') (ותנחומא פ' וישלח)
בשלשה מקומות השטן מזוי לקטרג
המהלך בדרך בעלמו וכו' ע"ש ומשמע
דבין ציוס בין כלילה אסור דהא
סתמא קתני וכן פ' הרשב"ם באבות
(שם) הובא במדרש שמואל יעו"ש
והיינו דנקט לה הכא בסדרו של יוס
אלל סדר ההליכה לביהמ"ד משום
שצתי מדרשות שלהם היו מחוץ לעיר
הרחק מאוד מהעיר כמו שכתבו
התוס' ריש ברכות וכן פירש"י ז"ל
סליה סומה במשנה (ד"ה ובתי
הועד יהי' לזנות) ע"ש ועיין (ברכות
נ"ה

ח"מ (סימן כ"ח): דאל תהי עד ודיין
כאחד (במס' מכות דף י"ב). יליף לה
מקרא (במדבר ל"ה) עד עמדו לפני
העדה למשפט עד שעמד בצ"ד אחר
ע"ש. ול"ע דהא

ב"י
בי
למילתא אחריתא

ע"ש. וי"ל דלא פליג אלא בעד
הרואה וכגון דאיכא עדים אחרים
שיכולין להעיד דלא מיפסל אלא בדיני
נפשות מהאי קרא דהא פליג רבי
אליעזר ומוקי ליה לקרא למילתא
אחריתא אבל בעד המעיד דמיפסל
לדין אפילו בד"מ מסבירא בזה גם
ר"א מודה דפסול וכמו שמחלקים
התוס' בצ"ק (ל': ד"ה כגון ע"ש.
ועיין במס' ר"ה כ"ו. ושם נתבאר).
ועוד יש לומר דבאמת לא פליג רבי
אליעזר עם ר' עקיבא שם בעיקר
האי דינא דאין עד נעשה דיין וגם
בעד הרואה מודה לו כדמשמע מכאן
דלא מפליג מידי וסתמא קאמר ורק
מה דנפקא ליה לר' עקיבא מהאי
קרא דעד עמדו לפני העדה יליף לה
ר' אליעזר מקרא דושפטו העדה
והלילו העדה, וכיון דתווייה דקטל
נפשא לא מלו חזי ליה זכותא כדאי'
במס' ר"ה (דף כ"ו). ע"ש. ואע"ג
דהתוס' (שם בד"ה דרחמנא) כתבו
דעיקר דרשה הוא מקרא דעד עמדו
לפני

נ"ה). (קדושין כ"ט): והזהירו כאן
שלא לילך לביהמ"ד יחידי ואף ע"ג
דשלוחי מלוה אינן כזוקין היכא דשכיח
היזיקא שאני (עיין פסחים ח':) ול"ע

מהא דאמרין
בכמה דוכתי
(ברכות דף מ"ג):
(פסחים קי"ב):

(חגיגה ג'): (יומא כ"א). (מסכת ר"א
פי"א) וזה"ק (תולדות קמ"ו). דאסור
ללאת יחידי בלילה ומאי איריא בלילה
הא מכאן משמע דאפילו ביום אסור
ואפשר דכל הגי דוכתי בעיר מיירי
ומ"מ בלילה אסור משום מזיקין אבל
בדרך באמת אפילו ביום אסור וכן
מבואר להדיא (בזה"ק וישלח קס"ט):
דבלילה אפילו בעיר אסור יעו"ש
ועיין תוספות במס' (חולין ל"א). ד"ה
מכאן לת"ח ול"ע: יואל תדין יחידי.
(אבות פ"ד מ"ח) (ועי' צ"ק פ').
(ובירושלמי סוטה פ"ט ה"י). ומפני
מה חרבו שהיו דנין בה ר"מ ביחיד
(ועיין תוס' סנהדרין ה'. ד"ה כגון)
ובתשובת מהרש"ל (סי' ל"ה ול"ע):
יואל תעיד יחידי. כך היא גירסת
ההעמק שבשבע מוסר (פרק ט"ז)
והיינו כהאי דאיתא בפסחים (קי"ג):
שלשה הקצ"ה שונאין הרואה דבר
ערוה בחבירו ומעיד בו יחידי. כי
הא דטוביה חמא וכו' יעו"ש. ועיין
תשובת הרי"ף (סימן ש"ב) ובכנה"ג

לפני וכו' ע"ש. ודאי לר' עקיבא
 כן הוא אבל לר' אליעזר דמפיק
 האי קרא דעד עמדו לפני העדה
 וכו' שם במסכת מכות (דף י"ג).
 לדרשה אחריתא
 עי"ש. שפיר ליק
 האי דינא דאין עד
 נעשה דיין מקרא
 דושפטו העדה
 והלילו העדה: ה"כ

אין יחיד דיין זולתי אחד. כדאיתא
 במדרש (שמות רבה פ"ד) לפי שהוא
 יחיד בעולם דן אפילו יחידי ע"ש.
 ועיין ירושלמי (פ"ק דסנהדרין) אמר
 ר"י בן פזי אף הקב"ה אינו דן יחידי
 וכו' ע"ש. ועיין בספר חסידים (סי'
 אלק קכ"ה). ועיין במדרש תנחומא
 (שמות פ' י"ח) וילך משה וישב אל
 יתר חותנו זה שאמר הכתוב והוא
 באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש
 דרש ר' פפוס לפי שהוא יחיד בעולם
 ואין מי שימחה צידו כל מה שרולה
 לעשות עושה ונפשו אותה ויעש.
 ח"ל ר' עקיבא חייך פפוס אין דורשין
 כן אמר ליה ומהו והוא באחד ומי
 ישיבנו וכו' כשם שנושאין ונותנין
 בהלכה למטן כך נושאין ונותנין
 למעלן והכל במשפט וכו' ע"ש:

מז "בני הוי זהיר מועקת יתום
 ואלמנה (מכילתא משפטים
 פ' י"ח) כל אלמנה ויתום לא תענון
 יתום ואלמנה דבהכי מתוקמא גמי
 האי קרא דכל אלמנה ויתום לא
 תענון במכילתא (שם) ובתדא"ר (פ'
 ל') ע"ש וכתובות (ק"ה:) ושמו"ר
 (פ' ל') כל אלמנה ויתום לא תענון
 ר' יוסי אומר למה אהב אלהים
 יתומים ואלמנות אלא שאין עיניהם
 תלויות אלא בו שנאמר חבי יתומים
 ודיין אלמנות, לכך כל הגוזלן כאלו
 גזל להקב"ה שהוא אביהם שבשמים
 וכו' ע"ש, ועיין בשו"ט (מזמור י"ג)
 ומשום הכי נקט לה הכא דקאי במילי
 דישיבה בביתו"ד: ב"י הוא אבי
 יתומים ודיין אלמנות. כדכתיב
 (תהלים מ"ח) ועיין שמו"ר (פ"ל)
 ובמס' מגילה (ל"א): ג"ל תהי להם
 קובע. לשון גזילה הוא, כדאיתא
 במסכת ר"ה (כ"ו:), ועיין מדרש
 תנחומא (פ' תרומה) והכוונה באזהרתו
 זו שיהיה זהיר מאד בשום הפקעת
 ממון והפסד שלא כדן במעות של
 יתומים

יתומים ואלמנות כדאיתא גיטין (כ"ב).
 ז"מ (ע.) וב"ב (ח.): יהואל והוא
 קובע כל טוב שלהם וכו'. כלומר
 ומי שמעגה אותם הוא קובע
 כל טוב שלהם
 שהוא נחשב כאלו
 נוטל מהם את
 נפשם ע"כ הקצ"ה
 שהוא דין מדה
 כנגד מדה הוא
 קובע את קובעיהם נפש וכהאי
 דאיתא בב"ב (ק"ט). מ"ט וקבע
 את קובעיהם משום דקבעו נפש
 דכתיב כן ארחות כל זולע זלע את
 נפש בעליו יקח ע"ס ולפי כ"א דגרס
 הואל והוא קובע כל טוב שלהם
 עליכן הוא קובע את קובעיהם נפש
 תרי מילי נינהו למיהב טעמא למאי
 שאמר אל תהי להם קובע חדא הואל
 והוא קובע כל טוב שלהם עליכן,
 היינו שעל הב"ד מוטל החוב הזה
 כדאמרינן בכמה דוכתי שצ"ד הוא
 אבי יתומים, ועוד שהוא קובע את
 קובעיהם נפש:
מח "בני. אחר שהשלים להזכירו
 בחובת הנהגת היום,
 תפלה וסעודה, והנהגת אדם עם
 ב"ב, והנהגת אדם בשיבה, וכבר
 פנה היום. משלים דבריו כמה דפתח
 בו לעיל (פיסקא ב') חובת האדם
 לחשוב מעשיו בסוף היום מכל מה
 שעשה בזה היום כדאיתא בזה"ק
 (וישב דף קנ"א). כד איתי לילא צעי
 לאסתכלא ולמדק בכל מה דעבד
 כל ההוא יומא בגין דיתוב מינייהו
 ע"ס. ובזהר חדש
 (פ' נח) עבר יומא
 לריך למדק גופי
 מה דעבד בהוא
 יומא וכו' ע"ס.
 ומכאן ואילך נקט
 במשקל
 דברים דאינם תמידים ואינם תלויים
 בסדר מעשי היום רק כפי ההזדמן
 והמקרה: בכל חטאתיך שים במשקל
 ותשובתך במאזנים ישאו יחד. היינו
 שהוא מזהירו שעל כל פנים יראה
 שיהיו זכויותיו ומעשיו הטובים כנגד
 החטאים ששהא המאזנים מעויין,
 וכהאי (דויק"ר פ' כ"א) אם עשית
 חבילות של עצירות עשה כנגדן חבילות
 של מלות, ועי' בפסיקתא רבתא. ו
 אליעזר לטעמיה במס' ר"ה (דף י"ג).
 מחלה על מחלה כושן והזכויות
 מכריעין, וכן הוא בירושלמי פאה
 (סוף ה"א) וקדושין (סוף פ"ק) היה
 מעויין אר"א ולך ה' החסד אין לית
 ליה את יהיב ליה מדידך הוא דעמיה
 דרבי אליעזר דר"א אמר ורב חסד
 מטה כלפי חסד וכלומר דאע"ג דר"א
 מתלמידי צ"ס הוא כדאיתא בירושל'
 תרומות (פ"ה ה"ה) הוצא בתוספ'
 גדה (ז' ד"ה שמותי), ועיין תוספות
 בילה

צילה (ל"ד: ד"ה ואומר) מ"מ בזה
 סצירה ליה לרבי אליעזר כז"ה ולא
 כז"ש, ועיין ירושלמי קדושין (שם)
 דרבי עקיבא קאי בזה כז"ש דדרש
 ופערה פיה לבלי
 חוק למי שאין זידו
 מלוה אחת שמסייע
 לו לכף זכות יעו"ש,
 ובתוספות קדושין
 (ל"ט: ד"ה שאם
 היתה שקולה):
 יואחרי כן תן וידוי
 ותפלה להכריע
 המשקל דבלא וידוי
 ותפלה אין הקב"ה
 מנכה עונש העצירה בשכר המלוה
 כדאיתא בירושלמי ברכות (פ"ט ה"ה)
 פרוש קיאי עביר חדא חובא וחדא
 מלוה ומקוז חדא בחדא. ועי' במדרש
 שוח"ט (מזמור ס"ב) ומדרש משלי
 (פי"א) ובספרא בחקותי (פרשה ח'
 ברייתא ג') ובתדא"ז (פ' כ"ג) ותפלה
 עם הוידוי היינו כדאיתא בירושלמי
 יומא (פ"ח ה"ז) כילד הוא מתודה
 יר"מ שתכפר לי על כל פשעי וכו'
 ובמדרש שמואל (פ"ד) מפיק לה מקרא
 הזה ובהתפלל עזרא ובהתודותו רב
 אמר התחיל סידר דברים עם וידוי
 ובזוה"ק משפטים (דף קי"ט.) ובזוידוי
 הכי יומא אין לי פה להשיב ולא מלח
 להרים ראש:

ממ בני התרחק משכן רע (אבות
 פ"א מ"ז) וע"ע שם (פ'
 ב' מ"ט) ועיין (ב"ק ל"ב.) אמר ליה
 רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא
 דאמרי אנשי צהדי
 הולא לקי כרבא
 א"ל דכתיב למה
 תריבו אלי כלכם
 פשעם כי נאם ה'
 א"ל את אמרת
 מהתם ואנא אחמי'
 מהכא עד אנה
 מאנתם לשמור
 מצותי ותורתי:
 יומאדם ששמועתו
 רע. ואפילו הוא לורבא מרבנן דהא
 בר שמתא הוא כדאיתא במס' מו"ק
 (דף י"ז.) ועיין מגילה (דף כ"ה):
 יכשם שאומרים עליו מלמטה כך
 אומרים עליו מלמעלה. כלומר כיון
 שאומרים עליו שהוא רע ושמועתו
 רעה זידוע שהוא רשע ורע לשמים
 כדאיתא במס' אבות (פ"ג מ"י) כל
 שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין
 רוח המקום נוחה הימנו, ועי' שבת
 (קנ"ג.) ובמס' סנהדרין (ק"ג):

נ בני בנפול אויבך וכו'. אבות (פ'
 ד' משנה י"ט ע"ש ובפירוש
 הרע"ב) ועיין בכתובות (כ"ב: תוס'
 ד"ה משום) וממה דסיים באזהרתו

זו אצל אם רעב שונאך האכילו
לחם והאי קרא מידרש בספרי עקב
(פיסקא מ"ה) וצ"ר (פ' נ"ד) לענין
דברי תורה האכילו לחם מלחמה

של תורה כד"א
לכו לחמו בלחמי
ע"ש. משמע מזה
דרישא דהאי פיס'
מה שאמר בנפול
אויבך אל תשמת
וכו' לענין ד"ת

נמי קאי וכהאי דאיתא בתדא"ר (פ'
י"ח) הרי הוא אומר בנפול אויבך אל
תשמת וגו' ולהלן הוא אומר באבוד
רשעים רנה אלא ת"ח שגלחך היום
במלחכה ולמחר בא תקלה לידו אל
תשמת בו וכו' ע"ש. ועי' זוה"ק שלח
(קס"ז). וכל דא בגין דיומא חדא חד
מן חזרייא הוה פריש מלין דאורייתא
כד מטא לחד מלה ידי דע האי בר נש
דיתכשל ביה ואמר לחזרייא שתיקו
לא תימרון מידי ובגין דשתיקו חזרייא
אתכשל בהווא מלה ואכסוף וההוא
כסופא דגרים האי בר נש דיינין ליה
בהאי דינא קשיא וכו', ועיין מגלה
מגילה (דף ט"ז):

נא בני לא תרדוף אחרי השררה.
(עירובין י"ג) ובמדרש
תנחומא (ויקרא) כל הרודף אחרי
השררה השררה בורחת ממנו ע"ש.
וביומא (פ"ו) הרשות מקברת בעליה
*(מגילה י"ג):

ופירש"י ז"ל הרבנות, ועי' ע"ז (י"ז).
ועי' ספרי בהעלותך (פיסקא ל"ט):
כי הכל גזור מלמעלה (ברכות נ"ח).
והמתנשא לכל ראש ארחצ"ד אמר רב
אפי' ריש גרגותא
משמיה מוקמי ליה
ועי' ב"מ (פ"ה):
שמואל ירחינאה
אסי' דרבי הוה
וכו' הוה קא
מלטר רבי

למסמכי' ולא הוה מסתייעא מילתא
אל"ל לא ללטער מר לדידי חזו לי
סיפרא דאדם הראשון וכתיב ביה
שמואל ירחינאה חכים יתקרי ורבי
לא יתקרי ואסו דרבי על ידו תהא
ועיין בראשית רבה (סוף פ' ע"ט)
רב הונא בשם ריש לקיש אמר אפי'
חזן הכנסת אינו נוטל גדולה ושררה
לעצמו ואתה היית נוטל שררה לעלמך
ע"ש: יולאשר יחפון יתגנה. רמו לו
בזה שאפילו כבר עלה לגדולה לא
יבטח במה דקי"ל *כל הפוסקים לו
גדולה פוסקים לו ולדורותיו אחרי
כי בכל זאת הוא ביד השי"ת ואפשר
שעכשו רמזו יתצרך ליטול הגדולה
ממך וליתנה לאחר כי אין שום סתירה
בדרכי השי"ת כהאי דאמרינן אע"פ
שאלו אוסרין ואלו מתירין אלו ואלו
דברי אלהים חיים וכל דרכיו אמת
ואין להרהר אחר מדותיו יתצרך וכהאי
דאיתא

דאיתא במס' סוכה (כ"ז:) דרמו ר' אלעזר לתלמידיו באמרו שבט יהודה וצנימין העמידו מלכים ע"פ נביאים וכדפירש בזה הטו"ז באו"ח (סימן תרכ"ט ס"ק כ"ב יעו"ש): ד'כל יום הקב"ה קורא על זה בעלמו וכו' כדאיתא במסכת ברכות (דף כ"ה.) א"ר יוחנן שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה וא' מהם פרנס טוב שנאמר ראה קראתי בשם צללאל, ובמדרש במדבר רבה (פ' ל"ט) מה עשה לו הקב"ה נביא לו ספרו של אדה"ר והראה לו כל הדורות שהן עתידין לעמוד דור דור ומלכיו דור דור ומנהיגיו אמר לו כל אחד התקנתיו מאותה שעה, וכן צללאל מאותה שעה התקנתיו והאי דמייתי הכא הקרא (מפ' ויקהל) ולא מייתי הקרא שהוא מוקדם בתורה (מפ' כי תשא) רמז בזה להאי דאית' בתנחומא (פ' וירא) שנאמר ראה קראתי בשם צללאל וכתוב ראו קרא ה' בשם צללאל ראה בעליונים ראו בתחתונים והיינו שכל ישראל ראו אז שהקב"ה קרא בשם צללאל ומוזה ראה שבכל יום הקב"ה בעלמו מכריז כן ראו קראתי בשם:

נב בני אל תהי *בואב לחבירך על נגעו שמניח מקום בריא ושורה על הנגע יובסה לחברך על נגעו

למה היה עמלק דומה לזבוב שהוא לוהט אחר המכה, ועיין כתובות (דף ע"ז:) ורמו דידבי עלויה, ועי' במהרש"א (בחידושי אגדות שם). והכוונה כאן שלא יביט על חסרונותיו של חבירו אלא על מעלותיו: יוכסה לחברך על נגעו. כהאי דאיתא בסנהדרין (דף י"א.) ולא שמואל הקטן הוה אלא איגס אחריגא ומחמת כסופא הוא דעבד ע"ש. ובמסכת סוטה (דף מ"ד.) לפיכך תלתא לו התורה את כל אלו שיחזור בגלגל וכדאיתא בירושלמי סוטה (פ' שמיני ה"ט) לפיכך תלתא לו התורה את כל אלו שיחזור בגלגל שלא לפרסם את החטאים ואתייא כיי דמר רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה'

ה' שלא לפרסם את החטאים, ועי' בילקוט (פ' שופטים) משם הספרי, ועי' ספר חסידים (סימן תרמ"ג): יואל תגלה קלקולו לעולם. כדאמרינן במס' שבת (דף

ל"ו): התורה כסה ואתה מגלה אותו ובירושלמי סוטה (פ"ה הלכה ו') אמר לו ר' אלעזר בן עזריה אין הוא הוא כבר כסה עליו המקום, ועי' ז"ב (דף פ"א): הוריות (דף י"ג): חולין (דף ו').

ג בני הוי רץ לדבר מלוא. ברכות (דף ו'): לעולם ירוץ אדם לדבר מלוא, וגירס' רי"ף ורא"ש (שם) ואפילו בשבת, ובז"ר (פ"י) ותמהר האשה ותרץ שכל מעשה הלדיקים במהירות: יואל תהי המלוא קלה בעיניך. כלומר אפילו מלוא קלה לא תהא קלה בעיניך ותרץ אחרי לקיימה במהירות וזריזות כדתנן באבות (פ' ד' מ"ב) בן עזאי אומר הוי רץ למלוא קלה וכו' שמלוא גוררת מלוא ובמס' דא"ז (פ"ג) אם הקילות פיך להקל מלוא אחת סופך להקל באחרת: יואל תאמר זו קלה וזו חמורה כי וכו'. במס' אבות (פ"ב מ"א) והוי זהיר במלוא קלה כבחמורה שאין

ה' שלא לפרסם את החטאים, ועי' בילקוט (פ' שופטים) משם הספרי, ועי' ספר חסידים (סימן תרמ"ג): יואל תגלה קלקולו לעולם. כדאמרינן במס' שבת (דף

ל"ו): התורה כסה ואתה מגלה אותו ובירושלמי סוטה (פ"ה הלכה ו') אמר לו ר' אלעזר בן עזריה אין הוא הוא כבר כסה עליו המקום, ועי' ז"ב (דף פ"א): הוריות (דף י"ג): חולין (דף ו').

ג בני הוי רץ לדבר מלוא. ברכות (דף ו'): לעולם ירוץ אדם לדבר מלוא, וגירס' רי"ף ורא"ש (שם) ואפילו בשבת, ובז"ר (פ"י) ותמהר האשה ותרץ שכל מעשה הלדיקים במהירות: יואל תהי המלוא קלה בעיניך. כלומר אפילו מלוא קלה לא תהא קלה בעיניך ותרץ אחרי לקיימה במהירות וזריזות כדתנן באבות (פ' ד' מ"ב) בן עזאי אומר הוי רץ למלוא קלה וכו' שמלוא גוררת מלוא ובמס' דא"ז (פ"ג) אם הקילות פיך להקל מלוא אחת סופך להקל באחרת: יואל תאמר זו קלה וזו חמורה כי וכו'. במס' אבות (פ"ב מ"א) והוי זהיר במלוא קלה כבחמורה שאין

ה' שלא לפרסם את החטאים, ועי' בילקוט (פ' שופטים) משם הספרי, ועי' ספר חסידים (סימן תרמ"ג): יואל תגלה קלקולו לעולם. כדאמרינן במס' שבת (דף

ל"ו): התורה כסה ואתה מגלה אותו ובירושלמי סוטה (פ"ה הלכה ו') אמר לו ר' אלעזר בן עזריה אין הוא הוא כבר כסה עליו המקום, ועי' ז"ב (דף פ"א): הוריות (דף י"ג): חולין (דף ו').

ג בני הוי רץ לדבר מלוא. ברכות (דף ו'): לעולם ירוץ אדם לדבר מלוא, וגירס' רי"ף ורא"ש (שם) ואפילו בשבת, ובז"ר (פ"י) ותמהר האשה ותרץ שכל מעשה הלדיקים במהירות: יואל תהי המלוא קלה בעיניך. כלומר אפילו מלוא קלה לא תהא קלה בעיניך ותרץ אחרי לקיימה במהירות וזריזות כדתנן באבות (פ' ד' מ"ב) בן עזאי אומר הוי רץ למלוא קלה וכו' שמלוא גוררת מלוא ובמס' דא"ז (פ"ג) אם הקילות פיך להקל מלוא אחת סופך להקל באחרת: יואל תאמר זו קלה וזו חמורה כי וכו'. במס' אבות (פ"ב מ"א) והוי זהיר במלוא קלה כבחמורה שאין

ה' שלא לפרסם את החטאים, ועי' בילקוט (פ' שופטים) משם הספרי, ועי' ספר חסידים (סימן תרמ"ג): יואל תגלה קלקולו לעולם. כדאמרינן במס' שבת (דף

ל"ו): התורה כסה ואתה מגלה אותו ובירושלמי סוטה (פ"ה הלכה ו') אמר לו ר' אלעזר בן עזריה אין הוא הוא כבר כסה עליו המקום, ועי' ז"ב (דף פ"א): הוריות (דף י"ג): חולין (דף ו').

ג בני הוי רץ לדבר מלוא. ברכות (דף ו'): לעולם ירוץ אדם לדבר מלוא, וגירס' רי"ף ורא"ש (שם) ואפילו בשבת, ובז"ר (פ"י) ותמהר האשה ותרץ שכל מעשה הלדיקים במהירות: יואל תהי המלוא קלה בעיניך. כלומר אפילו מלוא קלה לא תהא קלה בעיניך ותרץ אחרי לקיימה במהירות וזריזות כדתנן באבות (פ' ד' מ"ב) בן עזאי אומר הוי רץ למלוא קלה וכו' שמלוא גוררת מלוא ובמס' דא"ז (פ"ג) אם הקילות פיך להקל מלוא אחת סופך להקל באחרת: יואל תאמר זו קלה וזו חמורה כי וכו'. במס' אבות (פ"ב מ"א) והוי זהיר במלוא קלה כבחמורה שאין

אלו מחויבים לחמול עליו לקרבו
 בכדי להחזירו בתשובה ומלכד מלות
 הוכח תוכיח וגו' יש בזה משום מלות
 השבת אבידה והיינו אצדון נפשו
 כמבואר בצמח
 הרשע יואל תחמול על דוכתי בצוה"ק
 ובמדרשי חכמו"ל

שליך למרדך אחר הרשע ולהחזירו
 בתשובה וגם אמרו (מדרש רות פ"ג)
 לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת
 אשר זה הכוונה גרמזת ג"כ בהתחלת
 זו הפיסקא כמה שאמר אל תהי
 לדיק הרבה ואל תרשע הרבה והיינו
 שיאחזו צמדה הממונעת שלא יראה
 פנים שוחקות והתקרבות יותר מדאי
 לעוברי העבירה וכן לא ירחק אותם
 יותר מדאי והיינו שלא יגמור בדעתו
 להחליט ולהרשיע את הרשע לגמרי
 אבל ילמד עליו זכות ויראה לקרבו
 כדי להחזירו ע"י זה בתשובה שלמה
 לפניו יתברך. אמנם הרשע המקלקל
 שורת חכמים דהיינו שמדתו רע
 ומהרס גדרן של חכמים על זה
 הזהיר אותו ולא תחמול וכו' היינו
 שלא תחמול לקרבו כדי להחזירו
 בתשובה שאף שאינו רע כל כך
 בעצירות אבל כיון שמקלקל שורת
 חכמים אינו שוה כולו צנוק הזה
 שיוכל לגמול ממנו הקלקול לרבים
 ולריך לסלק הנזקין כי ההתחברות
 עמו הוא קרוב להפסד יותר מהשכר
 ותלמיד

על הרחמני וכדדרשין להני תרי
 קראי במס' יומא (כ"ב:) ובפדר"א
 (פ' מ"ד) ובמדרש קהלת (פ' ז')
 ובמדרש שמואל (פ' י"ח) בשאל
 בשעה שחמל על
 העמלקים יצתה תרשע הרבה
 צ"ק ואמרה אל

תהי לדיק הרבה יותר מצוראך
 ובשעה שאמר לו שאל לדואג סוב
 אתה ופגע בכהנים יצתה צת
 קול ואמרה לו אל תרשע הרבה
 ובמדרש שמואל (שם) מסיים על
 הכתוב ויחמול שאל והעם על אג
 כל המרחם על האכזרי סופו להיות
 אכזר על הרחמנים מה כתיב להלן
 ואת נוב עיר הכהנים הכה לפי חרב
 עי"ש וכהאי גוונא דרשו האי קרא
 במדרש רבה ותנחומא פ' פנחס על
 דוד בשעה שאמר לעשה חסד עם
 חנון בן נחש אל הקב"ה אל תהי
 לדיק הרבה וכו' ע"ש והו שמרמו
 כמה שאמר ואל תחמול על הרשע
 וכו': יואל תחמול על הרשע המקלקל
 שורת חכמים. כדאיתא (גיטין נו.)
 סבור למקטלי' אמר להם רבי זכרי'
 יאמרו מטיל מוס בקדשים יהרג אר"י
 ענותותו של רבי זכריה בן אבקילס
 החריבה את ציתו. ומה שדקדק
 בלשונו לומר רשע המקלקל שורת
 חכמים היינו מפני כי סתם רשע
 שער עבירה ואפילו עבירות הרבה

מילתא דאיתמר צי מדרשא בחר
עשרין ותרתינן שנין ע"ש ועיין (קידושין
ע"ב. ובש"ע יו"ד של"ד בהג"ה).
ונקט לשון לא תחמול לישנא דקרא
גבי מסית. דמקלקל שורת חכמים
מאבזרייהו דמסית הוא. ומה נמללו
בזה דברי הגאון הספרדי מהר"מ
חאגיז ז"ל בספרו הבהיר אלה המלות
שכלל זה בלאו דלא תשים דמים
בביתך ולהיות כי הדבר בעתו מה
טוב בזמנינו אלה בעונותינו הרבים
שרבו החגפים והסר מרע והמתרחק
מלהתקרב ולהתחבר עם פורקי עול
התורה ועול דרך ארץ הוא משחולל
בעיניהם ומדברים עליו סרה לאמור
שהוא בעל מחלוקת לכן ראיתי שהוא
טוב ונכון להעתיק בזה לשון פה
מפיק מרגליות הרב הגאון מהר"מ
חגיז הנ"ל אשר הוא לדיק מפורסם
אולי יהיו דבריו נשמעים (וזהו לשונו
הזהב) ועם היות שמלינו דרב השלום
וכדי להטיל שלום בין איש לאשתו וכו'
אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה
ימחה על המים וכו' עכ"ז במחלקותו
של קרח כדי להטיל שלום כללי
לישראל לא חש משה ליחוס משפחתו
וכו' ולא חפה עליהם וגם התורה לא
חששה לכבוד משפחת האשה אשר
המלא תמלא בה ערות דבר כגון
שרואה אשתו ילאה וראשה פרוע
וטוה בשוק ופרומה משני לדיה וכל
כיונא

ותלמידי חכמים נקראו בונים לכן
מחויבים המה להרחיק מזניהם
המהרסים וכדאיתא בזהר"נ (פ"ט)
ובמכילתא (יתרו פ"א) מכאן אמרו
חכמים אל יתחבר אדם לרשע אפי'
לקרבו לתורה ע"ש וזה אינו סותר
למה דאיתא באבות (פ"א י"ב)
אזהב את הצרות ומקרבן לתורה
היינו לאהבו ולקרבו לתורה אבל לא
להתחבר עמו, ובה מבואר ג"כ הא
דבזהר"ק (לך פ"ד:) יליף עיקר דבר זה
שאסור להתחבר עם רשע מיהושפט
שנתחבר עם אחאז ונענש. וז"ל דכל
מאן דמתחבר לחייבא סופיה למהך
אצתריה ולא תענש בגיניה מנלן
מיהושפט כו' יעו"ש. ולכאורה הרי
התחברות יושפט עם אחאז גרם
לו להחזירו בתשובה כדאיתא בפרקי
ר"א (פרק מ"ג) הראית כי נכנע
אחאז מלמד ששלח וקרא ליהושפט
מלך יהודה והיה נותן לו מלקות והי'
משכים ומעריב לפני הקב"ה בתפלה
ותחנונים יעו"ש. ולריך לומר כנ"ל
דהגם דמלוה למירדף בחר חייבא
למיהדר ליה בתשובה אבל מ"מ אינו
ישאי להתחבר ולהתרווע עמו, וזה
זונתו כאן שאם הוא מהרס שורת
חכמים לריך להרחיקו וכדמלינו
במס' (סנהדרין ל"א). דלא חמל
בי אמי ואפיק להווא תלמידא מצי
מדרשא על דנפיק עליה קלא דגלי

כיוצא בזה וכו' והטיל על בעלה
 במלוא לגרשה ושאין בזה דין וקלון
 להיות בעל האשה נקרא בעל מחלוקת
 או מטיל פגם וכו' דאם היא גרמה
 לעלמה תרעומת הרשע המקלקל שורת חכמים יואל
 משפחתה עליה לא תהי ביישן הרבה אפילו לשתות עליהם וראי שהי'
 על הבעל וכו' ולהכי אמר רבא
 אשה רעה מלוא לגרשה דכתיב גרש
 לך ויאל מדון וכו' דוק והבין דעם
 היות דמקרא מלא בתורה הוא יליף
 לה מהאי קרא כדי להורות דכל
 מחלוקת שהוא לש"ס ולמחות ביד
 עוברי עבירה אין זה נקרא בעל
 מחלוקת כאשר ידמו ההמוניים
 הבהמיים אשר דרך ה' לא ידעו ואת
 הישרה יעקשו ובכל עת חזון שרולים
 ללכת בשרירות לבם הרע תפשו להם
 הדרך שדרכו בו אנשי ענתות להכות
 בלשונם את הבא להועיל להם
 ולהסיר המכשול מפניהם ואומרים
 עליו שהוא בעל מחלוקת ושהוא עובר
 ומתעבר על ריב לא לו ואני שמעתי
 ולא הבין כי מי שמע כזאת ומי ראה
 כאלה שהסרת המכשולות וכו' יהי'
 נקרא מפני זה שוטה ובעל מחלוקת
 אחת אשאלם ויודיעוני אם מלוא זו
 היא דבר שנתחדש בישראל האם אין
 מלוא זו מאבות אבותינו עד אברהם
 האב לאומותינו שהכנים עלמו בסכנה
 גדולה ונתגרה עם נמרוד וכל בני
 דורו וקם והלך לו ארצה כנען במקום
 שהי' נחשב לגר וכו' ולא בחר בשלומם
 ושלומם של בני מדינתו וארץ מולדתו
 דודאי אם היה הולך בדרך אהם
 ומודה להם או לכל הפחות שותק
 עליהם וראי שהי' גדול ציניהם כי
 סים
 אביו הי' הגדול שבהם ועם כל זה
 לא באלה חלק יעקב ישראל שנקרא
 אברהם ואת זה בחר והציא עלמו
 בסכנה גדולה ונפרד מהם הולך
 וקורא בשם ה' אל עולם וכו' וכמ"ס
 כי ידעתיו למען אשר ילוי את בני
 וגו' וממי יש לנו ללמוד כי אם מאחד
 הי' אברהם אשר לא חש לכבוד בני
 משפחתו וגם ללוט בן אחיו לא נשא
 פנים בראותו כי הסיר לבו מעם ה'
 והרחיקו ממנו ולא חשש עליו כל
 עיקר וא"כ חלילה לומר מפני זה
 שהי' אכזר או שוטה או בעל מחלוקת
 כי הוא שורש החרד וממנו למד משה
 במחלוקת קרח וכל עדתו ופגחם
 ואלהיו בקנאותו יעו"ס באריכות
 נעימות דבריו הקדושים כי קילורין
 הם לעינים: יואל תהי ביישן וכו'.
 (תמיד כ"ז:) וכשאתה שותה מים
 שפוך מהן וכו' ועיין תוספתא (ברכות
 פ"ה ומס' ד"א פ"ט) ומשמע דעיקר
 טעמא הוא משום שמא חזירו
 איסונים וימאס לשתות ויבוא לידי
 סכנה

סכנה ולפ"ז עיקר האיסור על הנותן לחבירו לשמות ולא שפך מהם אבל אם חבירו לוקח מעצמו שירי כוסו של חבירו אין צוה איסור לשמות אם הוא אינו איסונים וכ"כ הב"ח בשם הרש"ל (באו"ח סי' ק"ע) דכל שלוקח מעצמו ושתה לית לן צוה אכן הט"ז (שם ס"ק ח') כתב אבל אני ראיתי בספר לוואות ראש"ג שמהיר מאוד מלשמות מכוס ששייר חבירו כי שמא יש לו איזה חולי בתוך גופו וילא רוח מפיו לאותו שיר יעו"ש. ולפי ע"ד נראה דתרי מילי כינהו דבש"ס ותוספתא ומס' ד"א (שם) מיירי ברגילין ומכירין זה את זה דומיא דתלמיד עם רבו דמיירי התם שידעים זה את זה שאין בהם שום חולי ורק משום חנינות הדעת משום רירין הטופלים מפיו של השותה לתוך הכוס ולזה מהני תקנתא דשפיכה ובאופן הזה שפיר כתבו הב"ח והרש"ל דהאיסור אינו אלא על הנותן לשמות לחבירו שירי כוסו אבל השותה מעצמו שירי כוסו של חבירו בלא שפיכה שפיר דמי כיון שאינו איסונים והוא מכיר חבירו שאין בו שום חולי והכא מיירי כשאינו מכירו דאיכא חשש

סכנה משום חולי צוה ודאי האיסור על השותה מעצמו משום סכנה ולזה לא סיים בכאן תקנתא דשפיכה כי לזו החששה לא מהני תקנתא דשפיכה בימים הנשואים מפיו של חבירך כי ההבל יוצא מבית חללו ואינך יודע איזהו חולה בגופו. דבכל דבר הוי ביישן דבמקום שההיזק שביח אל תהי דהוא ענין אחר מענין דרך ארץ שלא להיות רעבתן ולהוט לטעום שירי הכוס חוץ משירי הבדלה משום חנינות המלוה כדאיכא בפדר"א (פ"כ) ר"א אומר לאחר ששותה אדם כוס של הבדלה מלוה להקיל מעט מים בכוס ושותה כדי לחבצ את המלות וכו' יעו"ש ועיין (חולין ק"ה:) אמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחלבא משים ליבתא אמר לי גור משום דאיכא מים הרעים יעו"ש בפירש"י ז"ל ואינו מענינא דהכא דהתם הוא גם למי שבא לשמות ראשון שלא שתה אדם לפניו מהכלי הזו ועיין (סנהדרין ס"ז:) דכל דבר הוי זיישן כהאי (דנדרים כ'). סימן יפה באדם שהוא זיישן וכו': דבמקום שההיזק שכיח אל תהי זיישן. כהאי (דמס' זבחים נ"א.) מימיו מזרקין אפילו בפני המלך ובמס' נדרים (מ"ט:) ואפילו קמיה שבור מלכא פלוט ע"ש ובמס' זבחים

(צבורות דף מ"ד:) וצמ"ס (כ"ז): נכתבים. צמדרש רבה פרשת תלף
 'לעולם הוי מנבל עלמך וכו'. כדאיתא (וצתנחומא פ' מנורע) אל תתן את
 (צרכות מ"ג:) אס נבלת צהתנשא פין לחטיא את צשרך המקרא הזה
 וגו' כל המנבל עלמו על דברי תורה מדבר צבעלי לה"ר וכו' הוי יודע
 סופו להתנשא וכו' שאני שולח מלאך

תהי ביישן. 'רעולם הוי מנבל
 עצמך בבית המדרש ואפילו ששחקו
 חבירך עליך:

נה "בני אל תשב בחבורות
 האומרים נגאי מחבריהם
 ובעלי לשון הרע יבי כל הדברים
 עולים ובספר נכתבים יובל העומדים
 שם נכתבין בחבורת לשון הרע:
 בני

יעו"ס צפי' רש"י
 ז"ל וצתנא דא"ר
 (פי"ג) לעול' ישאל
 אדם את הפסוק
 ואת ההלכה אע"פ
 שהכל משחקים
 עליו שנאמר אס
 נבלת צהתנשא.
 ועיין אדר"ג פי"א

צספר זכרון לפניו וכן למדת
 הפורעניות וכו' יעו"ס וצירושלמי
 חגיגה (פ"צ ה"א): יוכל העומדים
 שם נכתבין צחבורת לה"ר. כהאי
 (דמס' שבת ל"ג.) רנצ"י אמר אף
 שומע ושותק שנאמר זעום ה' יפול
 שם ועיין (צדהא"ר פי"ג) כל המרצה
 צשמוק וצני השכונה שמחים עמו
 מגלה כל צני השכונה וכו' יעו"ס
 וצכל אלו הטעם משום שנעפל
 לעוצרי עצירה כדתניא צאדר"ג (פ'
 ל') רבי עקיבא אומר כל המדבק
 עלמו צעוצרי עצירה אע"פ שלא
 עשה כמעשיהם הרי זה מקבל
 פרעניות כיוולא צהס ועיין תוספות
 (צרכות ג.) ד"ה חד לא מיכתבן
 מיליה:

וגם זו האזהרה הוא מענין הקודם
 שלא יהי ציישן צמקום שההיזק שכיח
 כי אין לך יותר היזק צאס יהי
 ציישן צציהמ"ד וכדתנן (צמס' אבות
 פ"ד מ"ה) ולא הציישן למד (ועיין
 דדה כ"ז):

נה "בני אל תשב צחבורות
 האומרים נגאי מחבריהם
 ובעלי לשון הרע. כהאי דמס' פסחים
 (קו"צ:) אל תדור צשכנליצ משום
 דלינני הוו ומשכי לך צליננותא
 וצאדר"ג רבי עקיבא אומר אל תבוא
 לצין הללים שמא תלמד ממעשיהם
 ועיין (צרכות מ"ג: וע"ז י"ת):
 וצספרי צהעלותך (פיסקא ל"ט):
 כי כל הדברים עולים וצספר

נז "בני אל תשתה מים שאולים. בחיי בעלה דאמר מר גרוש שנשא (פסחים ק"א.) והשותה גרושה ארבע דעות במטה ואצ"א מים שאולים דמו דראשו ואע"ג דמחלק התם וקאמר לא אמרן אלא דשיילינהו קמון וכו' ולא אמרן וכו' ע"ש. אבל הכא יען כי מלך החסידות הוא מזכירו לכן לא מחלק בזה ומזהו להיות פרוש מזה בכל הענינים:

נז "בני אל תשתה מים שאולים. באל תאכל מאכל מיד כל אדם. יהוי משתין בפני מאה ואל תשתה מים בפני אחד: **נז** "בני אל תבשל בקדרה שבשל חבירך יוב"ש אם בשלו בה

זה שנים וגסתלקו מן העולם כי כבר מלאך המשחת מכיר זה (יבמות ס"ד:) ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא וכו' ע"ש ובזה"ק משפטים (ק"ב.) כד האי בעלה תנינא אתי ואעיל רוחא בההוא מאנא רוחא קדמאה מקטרגא בהאי רוח דעאל ולא אתישבן כחדא וכדין אידי דכירת ליה תדיר ובכחת עלי' וכו' ולזמני דדחי קדמאה לתנינא עד דאפיק ליה מעלמא ועל דא תנין דמתרין והלאה לא יסב בר נש להאי אתתא דהא מה"מ אתתקף בה וקא גלח לההוא רוחא אחרא מכאן ולהלאה לא יתערב בר נש אחרא בדה ע"ש ובמדרש תנחומא פ' האזינו (ובמדרש רות פ' ז' בפסוק ויאמר בעוז ביום כו') ועיין בבבלי יוסף אהע"ז (סימן ט') ועיין בירושלמי יבמות פ' ששי הלכה

אל תאכל מאכל מיד כל אדם שאינו צדוק לך בלא בדיקה שמה שם בהמאכל דבר המזיק כהאי דמס' (גיטין ס"ז:) ואותיבו קמי' ריביתגא דחנקא חמתא ע"ש אבל אין לפרש משום שיבתא כהאי (דיומא ע"ז:) (ותענית כ' :) (וחולין ק"ז:) יעו"ש דהא בנטל ידיו ליכא משום שיבתא ועוד דמשום שיבתא אינו אלא בתינוק בן ארבע וחמש שנים יעו"ש וכאן לא מפליג מידי: יהוי משתין בפני מאה ואל תשתה מים בפני אחד. (בכורות מ"ד:) ובמס' (דא"ז פ"ו) ועיין בתוספות בכורות (שם) ובמג"א (סימן ק"ע סק"ז):

נז "בני אל תבשל בקדרה שבשל זה חבירך. (פסחים ק"א.) ומפרש התם מאי ניהו גרושה ק"ב.)

הלכה ו') אפילו כמאן דמר השלישית יס לה כתובה מודי הוא הכא שלא ימול מפני הסכנה והיינו דאעפ"י דלענין ממון לא הוה חזקה רק בשלשה פעמים

אבל לענין מילה שהוא סכנה מודה הוא דבתרי זימני הוה חזק' דתמירא סכנתא גס מאיסורא:

נח "בני הוי זהיר מאשה שאינה

הוגנת לך. (קידושין דף ע'.) כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו וכו' ופי' רש"י ז"ל שאינה הוגנת פסולה לו וכן פי' הרשב"ש בתשובה (סימן ט"ו) ע"ש מיהו גס באינה הוגנת לו לפי ערך כבודו ויחוסו כגון בת ע"ה וכדומה איכא איסורא גס כן כדמשמע במס' אדר"ג (פ' כ"ו) ע"ש (ובמס' ז"ק פ'). ועיין בית יוסף אהע"ז (ריש סימן ז'): "באוי למי שפוסל את זרעו. כהאי דקידושין (שם) (ומס' דא"ר סוף פ"א) הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רולעו אוי לו לפוסל את זרעו ולפוסל את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לו ע"ש וגם הנושא אשה שאינה הוגנת לפי ערכו

בה שנים ונסתלקו מן העולם כי כבר מלאך המשיחית מכיר בה: **נח** "בני הוי זהיר מאשה שאינה הוגנת לך. באוי למי שפוסל את זרעו ג'אבשלום גרם במה רעות לישראל רדף אחר אביו להרגו:

נח "בני הוי זהיר שלא תשמש מטתך

וכו'. נסב לה הכא לראי' שמי שאינו זהיר מאשה שאינה הוגנת לו אוי לו שפוסל את זרעו שהרי דוד בשביל שנכסב יפ"ת ילא ממנו אבשלום שגרם כמה רעות לישראל ורדף אחריו להרגו וכו' כדאיתא במס' (סנהדרין ק"ז.) יפ"ת רחמנא שרי' אמר ליה לא דרשת סמוכין דסמיך ליה כי יהי' לאיש בן סו"מ כל הנושא יפ"ת יס לו בן סו"מ ועיין תנחומא (פ' תלח):

נח "בני הוי זהיר שאל תשמש מטתך בשעה שהיא מניקה את בנה. בזה"ק (ויקרא י"ט.) מאן דינקא לרביא לא תזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא נאיש ע"ש ובמג"א (סימן ר"מ ס"ק כ"ט) ועיין בימות

(יבמות ל"ד): יואל תניחם בעריסתו יחידי צבית בין ביום בין בלילה. על התינוק דמיירי ביה לעיל קאי ובהההתק שצ"ס שצט מוסר הגירסא להדיא ואל תניח

צנך בעריסתו וכו' מהתך בשעה שהיא מניקה את בנה יחידי אחרת והיינו מפני שדרך התינוק להיות נתון בעריסה ביום ובלילה שוכב במטה עם אמו

כדאיתא בירושלמי מכות (פרק ב' הלכה ד') ועלה קאמר שאם בא לשמש מטתו ואין קי"ל במס' (פסחים קי"ב:) המשמש מטתו על מטה שתינוק יסן עליה אותו תינוק נכפה ולכן בע"כ תהיה מוכרחת להניחו בעריסה ועל אותו הזמן מזהירו בכאן שלא יניחו בעריסתו יחידי צבית בין ביום בין בלילה וזה חומר בתינוק מבגדול דאלו בגדול יחידי צבית בלילה הוא דאסור אבל ביום שרי ואינו אסור ביום אלא צבית מיוחד משאר בתים כדבעינא למימר לקמן (פיסקא ס') ובתינוק אסור אפילו ביום ובצבית שאינו מיוחד ג"כ משום דבתינוק איכא סכנה טפי עיין אדר"נ (פט"ז) בשעה שהתינוק מוטל בעריסה וכו' עיי"ש :

בני אל תהי יסן יחידי וכו' . כלומר בשום בית אפילו

איתא להדיא בזה"ק (בראשית דף י"ט:) יעו"ש . ובזה"ק (תזריע דף מ"ה.) ויותר יעקב לבדו מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודי צביתא בלילה או ציממא צביתא מיחדא מאי מיחדא מיחדא משאר בתין יכול לאתזקאה ע"ש ומבואר מזה להדיא דביום הוא דאינו אסור אלא בצביתא מיחדא אבל בלילה בכל בתים אסור . מיהו נראה לי דבלילה ובית שאינו מיוחד אינו אסור אלא כשהוא אפל אבל כשאינו אפל לית לן בה ושרי ומשמע כן (מהירושלמי שבת פ"ב ה"ו) דאיתא שם בשלשה מקומות השטן מלוי לקטרג וכו' והיסן צבית אפל לעלמו ע"ש ומדלא קאמר צבית מיוחד מוכח מזה דבלילה מיירי דבכל בית אסור וקאמר דווקא צבית אפל מוכח מזה דבשאינו אפל אפי' בלילה מותר והיינו משום דקי"ל במס' ברכות

בבית

(ברכות מ"ג:) אבוקה כשנים ע"ש: ואיני מלמד את בני אלא תורה
 יוכיון שאוחזת לאדם או לתינוק שאדם אוכל משכרה בעו"ז והקרן
 מוליאתו מן העולם. וזה"ק (אחרי קיימת לו לעולם הבא ובכלל אזהרתו
 ע"ז.) לילית קדמייתא נפקת לעלמא זאת הוא אפילו בנים גדולים שכל
 וצפ"א רבייהא זמן שהוא יכול
 וחמת רביי בני להספיק להם כדי
 נשא ואתדבקה לרכס שיוכלו
 צהו לקטלא להו לעסוק בתורה
 וכו' ובמדרש רבה הוא מחויב
 שלח סוף (פ' ט"ז) להספיק להם ואף
 ועיין (צ"ב ע"ג.) גם זאת מוטל על
 ובפירש"ט (שם) האב ללמד את
 (ד"ה א קו פי בניו שלא ירגילו

עלמס ובני ביתם צמותרות והולאות
 גדולות למען יוכלו לעסוק בתורה
 ולא יהיו ערודים בעול משא ומתן
 מרובה וגם להשיא לבניו נשים
 מצית תלמידי חכמים המסתפקים
 עלמן במיעוט ולא מצית גאים
 שדרכם לנהל תהלכות ביתם בגדולות
 ולהרחיב כשאל הולאות ולרכי חיותם
 שע"י זה באים הם ובניהם לביטול
 תורה כי הכל נכלל באזהרה זו שכל
 מה שהאדם יכול לתקן וללמד בניו
 ובני בניו שלא יגיעו ח"ו לביטול
 התורה רק לקיומה הוא מחויב
 לעשות זאת במאורו ונפש וכו'
 שמלינו באברהם אבינו עליו השלום
 שאחר כל הנסיונות לא נחשב לו
 בתורה שום זכות רק זאת למען אשר
 יזוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו

דשורא) ובמס' נדה (דף כ"ד:) ובאיוב
 (א') על פסוק ותפול שבה ותקחם
 מתרגמינן לילית חייבתא:

סא "בני הוי זהיר לגדל בניך
 לתלמוד תורה ואל
 תסלקם ממנה וכו'. כדאי' (בזוה"ק
 פקודי רכ"ו.) אינון אתמנון לאכרזא
 בכל רקיעין וכל אינון דמעברין
 בנייהו מאורייתא וסלקין לון דלא ילעון
 צה כדון נפקין כל הני ממנו ומכריזי
 ואמרי ווי לפליא דאעבר בריה
 מאורייתא ווי לי' דקא אתאביד מעלמא
 דין ומעלמא דאתי, ועיין שבת (דף
 קי"ט:) לא חרבה ירושלים אלא בשביל
 שביטלו צה תינוקות של בית רבן
 וכו', ועיין אדר"ג (פרק כ"ו) ועיין
 קידושין (דף פ"ב.) רבי נהוראי אומר
 מניח אני את כל אומנות שבעולם

דרך ה': במפני שהקצ"ה בוכה עליו
בכל יום (חגיגה דף ה'). על שלשה
הקצ"ה בוכה עליהם בכל יום על
שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק
וכו' ע"ש:

סב אבני הוי **סב** אבני הוי זהיר
שלא תשחה מים
מגולים כלילה.

כהאי דתניא במס' ע"ז (י"ג:) לא
ישחה אדם מים כלילה ואם שחה
דמו בראשו מפני הסכנה מאי סכנה
סכנת שברירי יעו"ש. והיינו כשהם
מגולים והכי מיתניא להדיא הך
בריייתא ממש במס' פסחים (קי"ג).
לא ישחה אדם מים לא מן הנהרות
ולא מן האגמים כלילה ואם שחה
דמו בראשו מפני הסכנה מאי סכנה
סכנת שברירי ע"ש. והוא הדין מים
מגולים שבכלים דומיא דנהרות
ואגמים שהם מגולים אסורים משום
סכנת שברירי, אלא דבמס' פסחים
נקט מן הנהרות ואגמים מהאי טעמא
דאלו מים מגולים בכלים בלאו הכי
אסורים משום חשש סכנת נחש דילמא
שחה מהן נחש להכי נקט נהרות
ואגמים דאע"ג דליכא בהם משום
סכנת נחש אעפ"כ אסורים כלילה
משום סכנת שברירי כדאיתא להדיא
בירושלמי זרעים (תרומות פרק ח'
הלכה ג') דמים שבקרקע יוהר

מארבעים סאה מותרין משום גלוי
ואין בהם משום סכנת נחש ע"ש.
וכאן נקט סתמא דמים שבכלים גמי
כשהן מגולין אסורין כלילה משום
סכנת שברירי

במפני שהקב"ה בוכה עליו בכל יום:
סב אבני הוי זהיר
שלא תשחה מים
מגולים כלילה.

מלוי כהאי דאיתא בגיטין (דף ס"ט):
יעו"ש צפי' רש"י ז"ל) ומיושב בזה
תמיהת התוס' במס' ע"ז (שם) על
פי' רש"י ז"ל שכתב (שם) ולא גרסינן
הכא לא מן הנהרות ולא מן האגמים
דה"ה בכלים. והתוס' תמהו ע"ז
מהאי דפסחים (דף קי"ג). דשם איתא
מפורש לא מן הנהרות ולא מן האגמים
ולפי מה שביארנו בזה דברי רש"י
ז"ל נכונים דבאמת גם שם בפסחים
לאו דוקא הוא וה"ה בכלים. ואחר
העיון היטב נראה כי הן הך דפסחים
והן הך דע"ז שניהם ממקור אחד
ילאו (מבריייתא דמס' ד"א רבה פ'
י"א) דאיתא שם השוטה משקין
מזוגין ומשקין מגולין שלנה עליהם
הלילה דמו בראשו מפני הסכנה
ומדכללם יחד למיתני בחד שתייהן
שלנה עליהם הלילה משמע מזה דלא
משום משקין מזוגין בלבד קתני לה
שהטעם בהם לאסור משום שבלינת
לילה הם מתקלקלים ויוכלו להזיק.

אבל

אבל גם משום משקין מגולין קתני לה דהקפידא בהם דוקא דמשום לינת הלילה אסורים, ולכן צע"כ לריכים אנחנו לומר דהטעם בהם משום שזרירי דאי משום סכנת נחש מאי איריא בלינת לילה הלא גם ביום אסורים וצשהיה מועטת נפסלים ואסורים לשתיה כמבואר בסדר זרעים (תרומות פרק ח' משנה ד')

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

סג *בני אל תשב בצל החמה בימי תמוז ואב יוכל שכן שלא תישן בלילה לאור הלבנה יועל זה נאמר (תהלים קכ"א) יומם השמש לא יבכה וירח בלילה.

כ"ה משתבחין ביום

וכי כמה מקטריגים *מחתבין בעולם יובהם יוקשים בני אדם וחפרים יכדגים הנאחזים בפח:

בוקר נקראו לפרורי ע"ש: יובלילה ריסתנא דחנקא חמתה וכו' ופירושן מפני איגרת בת מחלת ששליטתה חתיכת בשר ובתוכה עלם קטן שאדם זלילה כדאי' במס' פסחים (ק"ב:) בולעו ונחנק והיתה חמה כדי ועיין במדבר רבה (פ' י"ב) ח"ר שיבלענה מהר ולא יוכל להרגיש

שצ"י זיין נתן הקב"ה לישראל ביום מפני מרירי יובלילה מפני ולגירסת הספר איגרת בת מחלת יוב"ש כשהלבנה בחידושה ה' ישמור את נפשך ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם:

סד *בני אל תאכל *בשר בעוד שמשלקת ההבל בין צלי *כ"א בשר שנתנסה בעוד ב"ן

הוא צר טביא דחתא לבי ריש גלותא דהוה מפסק ברען בתרייתא דקיי' רב זלומת הגידין ואכשרי' סבר למיכל מיניה באומלא אמר ליה שמואל לא חייש מר לנקורי אמר ליה מאי תקנתיה ניתביה בתנורא דאיהו בדיק נפשיה אוחביה נפל תילחי תילחי יעו"ש. וקאמר הכא שלא יאכל מבשר שנתנסה ובדק מחשש נקורי וסכנת ארס נחש בעוד שמסלקת הבל כי לא ניכר הנסיון עד אחר שנלטקן ופסק מלהעלות הבל. ולהיות שבבא שניה לא מלאחי לפרשה בפשיטות ע"כ נראה לי יותר לפרש כל פיסקא זו על דרך הרמז היינו שדיבר בלשון נקיה כהאי דלעיל (פיסקא כ"ז) אל תבשל בקדרה וכו' ע"ש. וכאן מרמז במה

בחדושה. כלומר בתחלת חידושה שמתחדשת והולכת דאז איכא סכנה טפי משום שעיקר שליטת המזיקין הוא בתחלת החודש במיעוט הירה כדאיתא בזוה"ק וישלח (דף קס"ט:) הא אמרן דלא יפוק בר נש יחידאה זלילא וכל שכן בזמנא דסיהרא איתצריאת והוי חסרה יעו"ש: ה' ישמור לאתך ובואך וכו' כיפ' דהאי קרא יומם השמש לא יכבה הוא ודריש ישמור מן המזיקין כדאיתא במס' ע"ז (י"א.) ע"ש:

סד *בני אל תאכל בשר בעוד וכו'. משום רעבתנותא ואולי משום סכנה ג"כ כהאי דגיטין (דף ס"ז.) גבי רב שסת ואותיבו קמיה

במה שאמר אל תאכל בשר בעוד
 שמסלקת ההבל על מה שזוה רבי
 ישמעאל ברבי יוסי את רבי במס'
 פסחים (דף ק"ב:) אשתך טבלה אל
 תזקק לה לילה
 הרחשונה ונדה
 דאורייתא הואיל [הקדר] מקדרה שלא בשלו בה
 והומזק מעין פתוח
 דילמא משכה זיבה
 יעו"ש. ומה שאמר בין ללי בין מבושל
 היא על דרך שאמרו במס' נדרים
 (כ'): משל לבשר הבא מבית הטבח
 אוכלו ללי אוכלו מבושל וכו' ע"ש.
 ורמז לו להיות נזהר מכל מיני
 התקרבות המביאין לידי הרגל דבר:
 יואל תאכל תבשיל הקדר מקדרה
 שלא בשלו בה שלשים יום. רמז בזה
 ליבמה לאחר שלשים יום משנתיבמה
 שאומרת לא נבעלתי ונתגרשה לא
 ישאנה בלי חלילה כהאי דתנן יבמות
 (דף קי"א:) היבמה שאומרת בתוך
 שלשים יום לא נבעלתי כופין אותו
 שיחלוץ לה לאחר שלשים יום מבקשין
 הימנו שיחלוץ לה ומפרש בגמ' משום
 דעד תלתין יומין מוקים אנפשיה ולא
 בעיל אבל לא יותר משלשים ומכל
 מקום לחומרא בעיא חלילה כהדי
 גיטא ע"ש. וכן יש לרמז בזה שלא
 ישא אשה בת שלשים שנה וכהאי
 דאיתא ב"ב (דף קי"ט:) ניסת פחותה

מבת עשרים יולדת עד ששים. בת
 עשרים יולדת עד ארבעים. בת
 ארבעים שוב אינה יולדת. והוא
 מזהירו בכאן גם על בת שלשים שלא
 ישא, והוא על
 דרך הכחוש ימים
 תהיה גאלתו (בפ'
 ברה), וגם תשב
 הנערה אחנו ימים
 בני

(בפ' חיי) שפירשו שנה. ועוד נראה
 לפרושי בפירושא דהאי ענינא והוא
 העיקר. כי הוא מרמז לו בזה למאי
 דתנן במסכת נדה (דף ע"ו.) הבאין
 מן הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה
 והזהירו שלא יסמוך על זה כשבא
 מן הדרך אחר שלשים יום לראייתה
 דסתם וסתם היא משלשים יום לשלשים
 יום והויא כודאי ראתה ואין ספק
 טבילה מויליאה מידי ודאי טומאה
 ואמוראי פליגי (שם) בזה מילתא
 דאיתמר עלה אמר רב הונא לא
 שנו אלא שלא הגיע שעת וסתה
 אבל הגיע שעת וסתה אסורה
 קסבר וסתות דאורייתא. רבה בר
 בר חנה אמר אפילו הגיע שעת
 וסתה נמי מותרת קסבר וסתות
 דרבנן יעויין שם. ורבי אליעזר
 לשיטתו דקסבר וסתות דאורייתא
 כדאמרינן שם (דף ט"ז.) ע"ש:

בני

ס"ה בני הוי זהיר וכו'. זוה"ק
בהקדמה (דף י'): פתח
ר"ש ואמר כל מאן דחדי באינון
מועדיא ולא יהיב חולקיה לקוב"ה
וכו' חו"ל קי דקוב"ה
למחדי למסכני
כפוס מה דיכיל
למעציד בגין
דקוב"ה ציומין
אילין אחי למחמי
לאינון מאכין
תבירין דיליה וכו' יעו"ש ובב"ר
(פרשה נ"ה). ומשמע שחיוז זה
לדקדק ליתן מחלק המוצחר
שבסעודתו הוא רק בסעודה דחדותא
בגון בחגים ומועדים או במשתה
של שמחה אבל בסתם סעודה שבכל
יום ואפילו בסעודת שבת האמנם
שמחויז להאכיל לעניים כי זה הוא
בכלל מלות נדקה בכל זאת אינו
מחויז לדקדק ליתן מחלק המוצחר
והיפה שבסעודתו, ועיין זוה"ק יתרו
(דף פ"ח): ומטעם זה לא סידר
פיסקא זו למעלה בדברים התדירים
בכל יום רק עם הדברים שהם
באים באקראי: בלפיכך טול מן
היפה וכו'. כלומר כיון שהוא חלק
גבוה לריך להיות מן המוצחר. וכן
הוא בזוהר חדש (רות) שתיתאה
למיהב מההוא מיכלא למסכנא ומלוא
מן המוצחר למיהב מההוא מיכלא

דאיהו אכיל מיכל שפיר דאיהו תאיב
וכו'. ועיין קידושין (דף כ'). ובירוש'
ב"ק (פרק ח' הלכה ד') והא רבי
יוחנן אכיל קופד ויהיב לעבדיה שמי
חמר ויהיב לעבדי
וקרי אנפשי' הלא
בצמן עושני עשהו
(איוב קפי' ל"א)
וצרמז"ס (סוף
הלכות איסורי
מזבח) ובש"ע יו"ד
(סימן רמ"ח סעיף ח') ובס' תולעת
יעקב (בסוד צרכת הגהנין) יעו"ש:
יאל תקלל חרש ויראת מאלהיך.
כלומר שמה תאמר אין העני יודע
מה הוא היפה שבשלחך שיקפיד
על זה לכן נאמר ויראת מאלהיך,
ולכבודו אתה לריך ליתן מן היפה
שבשלחך שחלק העני הוא חלקו,
והוא יודע הנסתרות, ולכן הוא
מביא את הכתוב הזה משום דהתם
נמי כהאי גוונא הוא שאין האיסור
הוא בקללת החרש משום לערו
דהא אינו שומע אלא משום ויראת
מאלהיך שאינו חפץ שתקלל והוא
יודע הנסתרות כמו שפירש הרמז"ן
ז"ל בנימוקי תורה שלו יעויין שם.
ומרמז נמי בזה שיהיה נתינתו להעני
בנדיבות הלב וקוצת עין כי כשתתן
בעין רעה לקללה תחשב לו להעני
כדכתיב (משלי כ"ג) אל תלחם את
לחם

מעשי הלדיקים תורה ומלות שהמה
התבלין לתבל בהם את הילר הרע
כדאיתא במסכת קידושין (דף ל').
בראתי ילר הרע בראתי לו תורה

תבלין והלדיקים
במעשיה' הטובים
המה מחזרים את
העולם התחתון
עם העולם העליון
ל הא י ר לארץ

ולדרים עליה, וזהו שאיתא במ"ר
בראשית והנה טוב מאד טוב זה ילר
טוב. מאד זה ילר הרע, והיינו
ששכיל שיש ילר"ר בעולם והלדיקים
מתבלין אותו על ידי תורה ומלות
ומתהפך הרע לטוב ואז יש יתרון
ל הטוב הזה שנתהווה מתוך הרע
וכדאיתא בזוה"ק תלוא (דף קפ"ד).
לית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו
תשוכא וכו' ולית פולחנא דקוב"ה
אלא מגו תשוכא ולית טובא אלא
מגו צישא וכו'. ולכן אין כל צריה
יכולה לעמוד באותו מקום בלתי
הלדיקים שעברו דרך עולם הזה
שהוא כלו חושך והפכו החושך לאור:
יהוא מקום גנוז וסתור. כהאי
דמסכת שבת (דף קג"ב): תניא רבי
אליעזר אומר נשמתן של לדיקים
גנוזות תחת כסא הכבוד: יואין כל
צריה יכולה לעמוד באותו מקום
וכו' כדאיתא במסכת ברכות (דף
ל"ד:

לחם רע עין וגו' פתך אכלת תקיאנה
והאמנס שאין העני מכיר בזה קמי
שמיא גליא והוא בכלל אל תקלל
חרש:

סו "בני דע כי
בטחון

וכו'. אחרי שהשלי'
כל דברי לוואתו
סמוך להסתלקותו
סיים ב ד ד ר י

תנחומין משכר הגנוז ללדיקים מעין
מה שמראין להם ללדיקים בשעת
סילוקן כדאיתא בירושלמי ע"ז (פרק
ג' הלכה א') ובצ"ר (פ' ס"ב) אמר
רבי אליעזר משל לסעודה וכו' כך
הקב"ה מראה להם ללדיקים בשעת
סילוקן עד שהם בעולם הזה מתן
שכרן שהוא עתיד ליתן להם לעתיד
לבוא וכו'. ועיין תנחומא (ריש פ'
בראשית ופ' ויחי) ובזוה"ק וירא (דף
ל"ט.): במצחר תבל ארנו. זוה"ק
נח (ס"ז). ד"א לה' הארץ ומלואה
דא ארעא קדישא עלאה דקוב"ה
אתרעי בה. ומלואה אלן נשמתהון
דלדיקיא וכו'. ובזוה"ק בראשית (דף
ל"ג): איתא תבל ארץ דלתתא.
ובזוה"ק ויקרא (דף י'). איתא תבל
אחיד צריקע דלעילא. ופשר הדבר
מהמאמרים האלו הוא כי תבל הוא
המצחר שבין עולם התחתון לעליון
ולזה נקרא תבל שהוא מרמז על

ארתות חיים

ל"ד:) מאי עין לא ראתה זה ערן
 שלא שלטה בו עין כל בריה וכו'
 וכדאי' בתרגום שיר השירים בפסוק
 גן נעול גינתא דערן דלית רשו לגבר
 למיעל לגווה אלהן לדיקייא דנפשיהון
 משתלחין לגווה על יד מלאכיא:

מקום זולתי הרוחות הקדושות
 המהורות המזומנות ליכנס לאותו
 מקום והמקום ההוא מטע שעשועים
 של הקב"ה ונברא קודם שנברא
 העולם ואינו מן העולם הזה:

ס ל י ק

הוצאת חובבי לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
 ע"י חיים תש"ד